

ATLANTSAMMENSLUTNINGEN
– forum for sikkerhedspolitik

Ctrl + Alt = Dilemma? De autonome våbensystemer er her

- af Sebastian Nørgaard Llambías, Morten
Hetmar Vestergaard, Niels-Ole Mannerup &
ansvarshavende redaktør Lars Bangert Struwe

Januar 2020

Introduktion

Den australske professor i kunstig intelligens Toby Walsh advarede i november 2019 om, at "[o]nce the shooting starts, every human on the battlefield will be dead". [1] Udtalelsen faldt som reaktion på, at kinesiske *Blowfish A3*-helikopterdroner er på vej til Mellemøsten. Det særlige ved dem er, at de kan operere

autonomt i dødbringende sværme. Introduktionen af et dødbringende autonomt våbensystem som *Blowfish A3* kommer til at markere et paradigmeskift i krigens udkæmpelse.

Det fremgår tydeligt af stormagternes militærbudgetter, at der forskes intensivt i teknologien, og det er der flere grunde til.[2] De autonome våbensystemer er først og fremmest relativt billige. Dernæst kan de erstatte tropper, og dermed betyde at færre soldater udsættes for fare. Helt afgørende er dog deres effektivitet. Systemerne kan behandle datasæt og træffe beslutninger hurtigere end mennesker. Effektiviteten har imidlertid en pris, og det er, at den menneskelige vurdering i beslutningsøjeblikket afvikles.

Det har indtil nu været en acceptabel pris at betale, fordi de autonome systemer, der er blevet benyttet, ikke har været dødbringende. Systemernes anvendelse har indtil nu været forbeholdt overvågning og nedkæmpelse af ikke-menneskelige mål som radarsystemer – som det Israelske *Harpy*-system, der beskrives senere i dette Atlant Brief. Det forventes imidlertid, at stater som USA, Rusland og Kina inden længe kan eller vil være i besiddelse af dødbringende robotter, der selv beslutter, om de skal trykke på aftrækkeren mod et menneskeligt mål.[3] Disse systemer kaldes *Lethal, Autonomous Weapons Systems* (LAWS).

Introduktion

LAWS har været omdrejningspunktet i heftige diskussioner. *Campaign to Stop Killer Robots* er en paraplyorganisation bestående af over 100 NGO'er, som samlet er en prominent modstander af anvendelsen af LAWS. Blandt deres argumenter mod brugen af LAWS er, at de ikke lever op til krigens love, og at nuværende lovgivning ikke kan afgøre, hvem der er juridisk ansvarlig, hvis en robot begår en krigsforbrydelse.[4] Fortalere for LAWS påpeger, at robotterne kan gøre krig mere human. Systemets beslutninger påvirkes ikke af følelser eller stress, og det kan håndtere langt mere information i en hektisk situation.[5]

Til trods for polemikken om dræberrobotter ser det ud til, at udviklingen er uundgåelig. Den traditionelle menneske-mod-menneske krigsførelse kommer i højere grad til at blive afløst af maskine-mod-menneske og maskine-mod-maskine krigsførelse. Kina og Rusland kommer næppe til at ratificere et forbud lige foreløbig.[6] og LAWS har potentiale til at være så præcise, effektive og prisvenlige, at ingen af de militære stormagter tør ratificere et forbud unilateralt. Risikoen for, at en ratificering giver de andre stormagter en betydelig militær fordel, er for stor.[7]

Teknologiudviklingen er desuden delvist ledt an af den private sektor, og det indebærer en risiko for, at teknologien spredes til ikke-statslige aktører. Det nødvendiggør, at ikke kun stormagter, men alle lande udvikler et forsvar mod autonome våbensystemer. Et sådant forsvar må givetvis som minimum være delvist autonomt, hvis det skal kunne matche de angribende våben.

Hvornår skiftet indfinder sig, er endnu uvist, men der er ingen tvivl om, at autonome våbensystemer på kamppladsen er et vilkår det internationale samfund og Danmark bliver nødt til at forholde sig til.

Dette Atlant Brief belyser forudsætningerne for at forholde sig til de største udfordringer, som LAWS rejser. Udfordringerne er primært af juridisk karakter, og for at kunne forholde sig til dem er en klar forståelse af, hvad et autonomt system er - og hvad det ikke er - absolut nødvendig.

Hvad er autonomi?

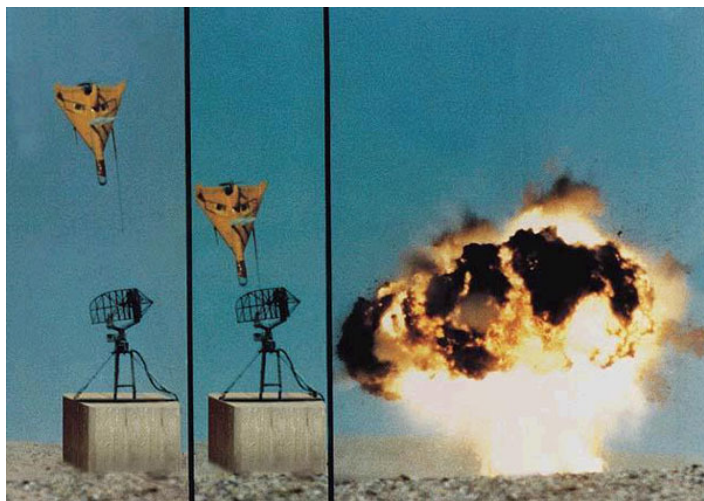
Den første udfordring er at definere, hvad LAWS eller autonome våbensystemer er. Med autonomi forstås generelt, at årsagen til egne handlinger er egen vilje, samt at der er frihed fra, at udefrakommende påvirkning er bestemmende for ens mål.^[8] Udefrakommende påvirkning er imidlertid altid et vilkår for autonome våbensystemer. De står ikke alene, men er indtil videre påvirket af mennesker. Det er altid tilfældet, at et netværk bestående af softwareprogrammører, fabrikanter, officerer og andet personel har designet softwaren, udpeget målet og stillet diverse krav, der begrænser systemet.^[9] Netværkets påvirkning af våbensystemets handlemuligheder betyder, at våbnene aldrig er fuldt autonome.^[10]

Hvis det mod al forventning alligevel skulle være muligt at udvikle et fuldt autonomt våbensystem, er det ikke noget, man bør forvente at se benyttet. Fuld autonomi betyder, at systemet selv er i stand til at bestemme sit formål. Et system, der har selvdeterminerede mål, kan opnå dem med ligeledes selvdeterminerede midler, og det gør, at systemets handlinger bliver uforudsigelige – også for den, der har bygget og deployeret systemet. ^[11] *Terminator*-robotter uden hverken prædefinerede missioner eller mål er ikke et ønskværdigt tab af kontrol for nogen af parterne i krig. Selv hvis det faktisk måtte være et ønskværdigt kontroltab – formodentlig i forbindelse med ansvarsfralæggelse - understreges det, at netværket af mennesker, der påvirker våbensystemet, indebærer, at fuld autonomi praktisk talt er uopnåeligt.

Dette Atlant Brief handler derfor om våbensystemer, der er autonome, men ikke fuldt autonome. Det er ofte en vigtig pointe at holde sig for øje, især med våbensystemer der kan eksekvere handlinger uden ekstern indblanding. De kan til forveksling ligne fuldt autonome systemer, men forvirringen skyldes sandsynligvis, at årsag og virkning er blevet adskilt i både tid og rum. Årsagen til det autonome systems handlinger er stadig menneskelige valg, men dette kan være svært at erkende, endsige acceptere, når det, der foregår på en slagmark, kan skyldes et valg, der blev foretaget af en softwareprogrammør flere år forinden.

Det er selvfølgelig ikke alle autonome systemer, der kan handle uden ekstern indblanding, og der er også stor forskel på, hvilke handlinger de kan udføre. Det afhænger af, hvor omfattende begrænsninger de er underlagt af netværket af mennesker. Af den grund kan autonomi forstås som et kontinuum, hvor systemerne kan have en højere eller lavere grad af autonomi.

Et autonomt våbensystem - den israelske Harpy-drone

For at illustrere dette kan man kigge på det israelske *Harpy*-system. Det er en slags kamikaze-drone, der selv kan identificere og vælge at angribe fjendtlige radarsystemer uden menneskelig indblanding. Systemet er i visse henseender autonomt, men ikke-autonomt i andre.

Eksempelvis er *Harpyens* mål, handlemuligheder og geografiske indsatsområde alt sammen bestemt på

forhånd af et netværk af eksterne beslutningstagere. Dette er et ikke-autonomt forhold og udgør den afgrænsning, som mennesker har bestemt. Samtidig er systemet uafhængigt af ekstern indblanding i dets "*sense, decide, act-loop*" (SDA-loop).[12] Det betyder, at systemet selv identificerer et muligt mål, vælger hvilken adfærd, der er passende, og udfører den valgte handling. I denne *funktion* er systemet autonomt. *Harpy*-systemet kan således placeres et sted mellem autonomi-kontinuummets yderpunkter.

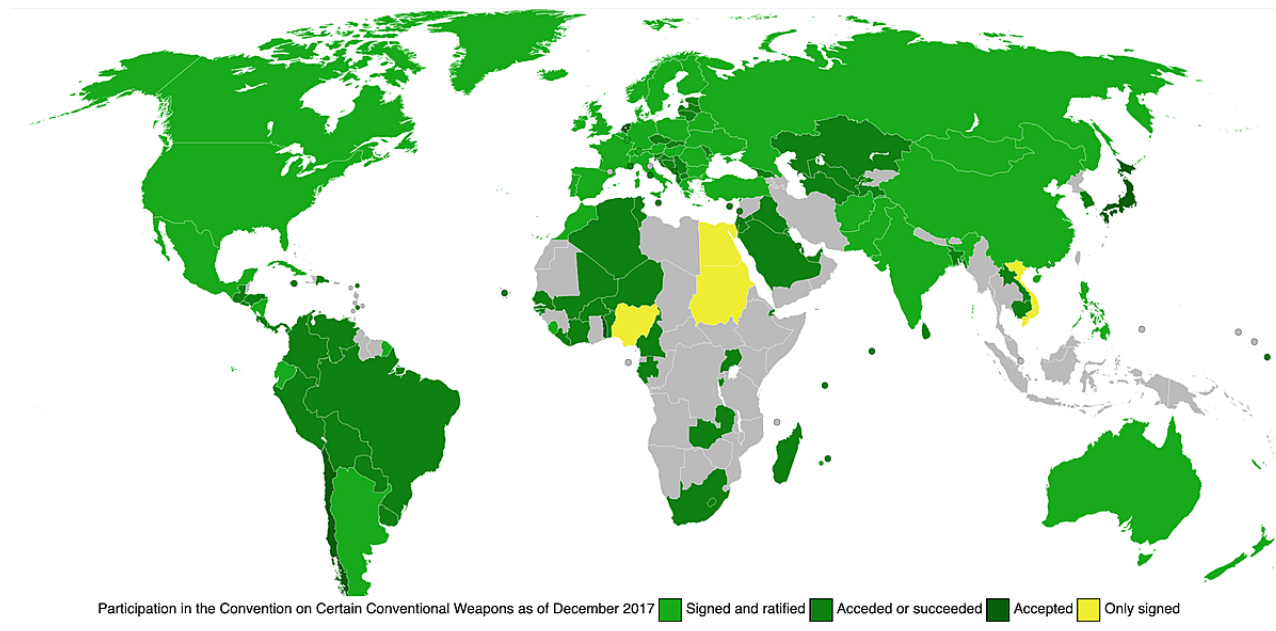
At *Harpy*-systemet har funktioner, der er uafhængige af menneskelig indblanding, er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at opnå autonomi, for i så fald ville en landmine også være autonom. Det, der adskiller *Harpy*-systemet fra en landmine, er, at *Harpy*-systemet er i stand til at vælge. Landminens input/output-relation er automatisk. Man træder på minen, og den detonerer. Landminen kan ikke skelne mellem legitime og illegitime mål. *Harpy*-systemet derimod har en kunstig evne til at sondre mellem legitime og illegitime mål. På baggrund af denne evne vælger systemet en passende handling, som derefter eksekveres.

Det er autonome systemer som *Harpyen*, der "*once activated, can select and engage targets without further intervention by a human operator*",[13] vi vil fokusere på. Hvis *Harpyens* præprogrammerede mål blev ændret fra radarsystemer til mennesker, bliver våbensystemet dødbringende. Spørgsmålet er så, om dét er en beslutning, man bør overlade til en maskine med et *sense, decide, act-loop*.

Krigens love

Et godt udgangspunkt for at undersøge, om LAWS bør være legitime at bruge i krig, er den humanitære folkeret. Formålet med folkerettens love er at beskytte princippet om, at alle menneskeliv er værdifulde og bør beskyttes bedst muligt i krig.[14] Det gør lovene primært ved at beskytte civiles liv, men også ved at begrænse hvilke midler og metoder krigsparterne kan anvende.[15] Folkeretten har en række krav, som midler og metoder vurderes i henhold til, og de, der ikke lever op til kravene, forbydes ved internationale konventioner.

Et forbud mod anvendelsen af et våben kan enten være generelt, hvis det aldrig kan anvendes lovligt, eller afhængigt af omstændighederne, hvis det både kan anvendes lovligt og ulovligt.[16] Et eksempel på sidstnævnte er napalm. Konventionen om visse konventionelle våben forbyder anvendelsen af napalm mod militære mål i tætbefolkede byer, men hvis napalm anvendes til at nedbrænde en skov, der bliver brugt til at skjule et militært mål, kan det være lovligt.[17]

Krigens love

En vurdering af våbensystemernes folkeretlige legitimitet skal derfor forholde sig til, om LAWS kan anvendes i overensstemmelse med folkerettens krav, eller om de autonome systemer bør forbydes generelt. Det er et spørgsmål om juridisk compliance, altså om systemerne kan leve op til den relevante lovgivning, og det er den næste udfordring, de autonome våbensystemer står over for.

De væsentligste principper for den humanitære folkerets vurdering af midler eller metoder er nødvendighed, humanitet, distinktion og proportionalitet. "Det betyder, at magtanvendelse i ethvert tilfælde skal (1) være *nødvendig* i den forstand, at angreb på et givent mål skal give en konkret militær fordel; (2) være *humanitær*, hvilket udtrykker et forbud mod at påføre modparten lidelse eller ødelæggelser, der ikke er nødvendige for at opnå det militære mål; (3) *distinktionere*, hvilket betyder, at angreb alene må rettes mod militære mål, og at civile skal beskyttes; og endelig (4) være *proportional*, hvilket betyder, at eventuelle civile tab ikke betydeligt må overstige den forventede militære fordel, som man vil få af angrebet".[\[18\]](#)

Det har ledt til forbud mod en række midler og metoder i krig. Et eksempel er dum-dum-kugler, der udvider sig efter anslaget. Et konventionelt projektil er generelt tilstrækkeligt til at gøre en soldat ukampdygtig, og derfor er dum-dum-kuglens voldsomme vævsødelæggelse unødvendigt skadende.[\[19\]](#) Det betyder, at dum-dum-kugler forbryder sig mod humanitetsprincippet.

Antipersonelminer (landminer beregnet til at skade mennesker) er et andet eksempel på et forbudt middel. De blev totalforbudt ved Ottawa-konventionen i 1997, fordi de ikke skelner mellem civile og soldater, når de trædes på.[\[20\]](#) Det er en overtrædelse af distinktionsprincippet.

LAWS og folkeretten

Det betyder for LAWS, at deres legitimitet er afhængig af, om programmeringen, målafgrænsningen og koordineringen kan leve op til folkerettens ovenstående krav. Hvis et autonomt system skal leve op til kravene, skal netværket af mennesker træffe de rigtige valg, samtidig med at det autonome systems adfærd skal være acceptabelt. Eksempelvis vil et koncept som "forventet militær fordel" (jf. folkerettens proportionalitetsprincip) højst sandsynligt kræve en menneskelig vurdering i den strategiske planlægning.

Distinktions- og humanitetsprincipperne stiller krav til LAWS' adfærd og dermed programmeringen, samt hvilket våben systemet er udstyret med – er det udstyret med dum-dum-kugler, ville det, som nævnt før, forbryde sig mod humanitetsprincippet. Hvorvidt adfærdskravene kan efterleves nu, vides ikke, men den generelle hastighed og effektivitet af teknologisk udvikling taget i betragtning, virker det rimeligt at antage, at det kun er et spørgsmål om tid, inden det er muligt at anvende LAWS i overensstemmelse med folkerettens love.

Det faktum, at et våbensystem lever op til folkerettens krav, betyder imidlertid kun, at det *kan* anvendes uden at forbryde sig mod folkeretten. Selvsamme våben *kan også* forbryde sig mod folkeretten – det gælder praktisk talt alle legitime våben. Eksempelvis kan en riffelskytte bruge sit våben til at uskadeliggøre fjendtlige kombattanter, men også til at skyde på civile. Førstnævnte ville være legitim anvendelse af et legitimt middel, mens sidstnævnte ville være illegitim anvendelse af et legitimt middel.

LAWS og folkeretten

For at sikre, at legitime midler ikke anvendes på illegitime måder, holdes stater og individer ansvarlige for deres handlinger i krig. Det betyder, at riffelskytten, og måske dennes overordnede, kan retsforfølges og dømmes for en krigsforbrydelse.

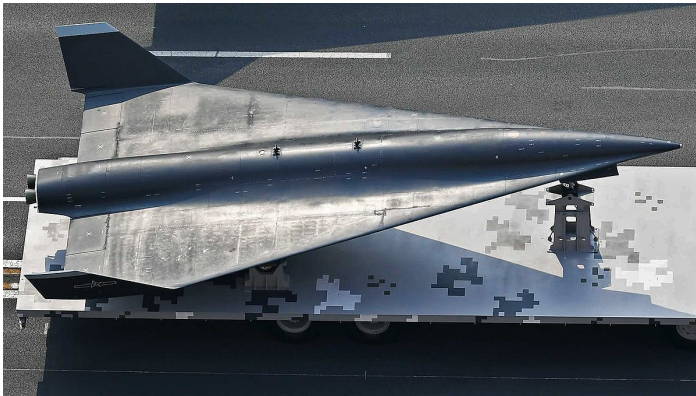
Her indtræder det primære spørgsmål, som LAWS rejser, for det bliver en udfordring at identificere, hvem der er juridisk ansvarlige, når "riffelskytten" er et autonomt våbensystem.

I nogle tilfælde vil ansvaret være nemt at placere. Hvis en officer bevidst har anvendt et autonomt våbensystem mod civile, så vil han eller hun være ansvarlig for konsekvenserne. Så simpelt vil det dog sjældent være. I nogle tilfælde vil det være den

overordnede, i andre en operatør, i endnu andre måske en programmør eller fabrikant.[\[21\]](#)

Uden en praksis for ansvarstilskrivelse risikerer man at efterlade et hul i folkeretten, hvor det bliver gratis at 'trykke på knappen' og deployere et autonomt våbensystem. Alternativt risikerer man at installere syndebukke ved retroaktiv lovgivning. For at undgå begge faldgruber skal lovgivningen være på plads, inden behovet for den er opstået.

Kontrol eller godkendelse fra mennesker

Flere løsningsmodeller har cirkuleret de seneste par år. To muligheder er at kræve enten "meaningful human control"[\[22\]](#) eller "appropriate levels of human judgement"[\[23\]](#) i forhold til beslutninger, der har at gøre med dødbringende magtanvendelse. Ved at kræve enten "control" eller "judgement" skulle den menneskelige

forbindelse til de konkrete handlinger genetableres, og udfordringerne med at identificere det juridisk ansvarlige subjekt løses.

"Judgement"-kravet er det amerikanske løsningsforslag, men dette krav er ikke meget værd, før det er defineret, hvad ordene "appropriate" og "judgement" helt præcist betyder i denne sammenhæng. Indtil det er bestemt, hvad forslaget indebærer, har amerikanerne hverken løst ansvarsproblemet eller forpligtet sig til at begrænse, hvor autonomt et system må være i noget væsentligt omfang.

Det er dog ikke uforståeligt, at deres forslag er relativt uklart. Som nævnt i starten vil en unilateral begrænsning af autonome våbensystemer betyde, at dem, der ikke har ratificeret begrænsningerne, har en stor militær fordel. Det ville være naivt at håbe, at rationelle stater vil forpligte sig til at begrænse deres militære kapacitet, hvis det ikke også er forventeligt, at andre stater overholder samme begrænsning. Derfor er det en udfordring, som hele det internationale samfund må arbejde på at løse med multilaterale aftaler.

Konklusion

Danmark har længe haft kikkerten for det blinde øje, når det kommer til autonome våbensystemer, selvom udviklingen synes uundgåelig. I takt med, at krigens værktøjskasse indeholder mere og mere sofistikerede instrumenter, reduceres reaktionstiden drastisk. Defensive autonome systemer bliver en nødvendighed, og man vil blive nødt til at uddelegere ansvar og beslutninger på områder, hvor man helst så det anderledes. Det gælder også Danmark, især set i lyset af stormagternes genfundne interesse i Arktis og Grønland.^[24] Land- og vandområderne er enorme og relativt ubefolkede, og det er optimale forhold for autonome våbensystemer som droner, skibe og ubåde. Ligeledes vil det give god mening at bruge dem i f.eks. De Danske Stræder.

Det betyder kort sagt, at også Danmark må forholde sig til, at LAWS snart er et vilkår. Hvis introduktionen af LAWS skal undgå at udfordre retssikkerheden, er der en række forhold af afgørende betydning, der skal afklares.

Helt grundlæggende skal det afklares, hvem der kan være juridisk ansvarlig for et autonomt systems handlinger. Hvis der efterlades et juridisk tomrum, lider retssikkerheden et uappetitligt nederlag, og det samme gør sig gældende, hvis syndebugke installeres retroaktivt. Det bør derfor afklares, hvem af den tjenestegørende officer, den uddannelsesansvarlige, den overordnede, programmøren, fabrikanten etc., der kan tilskrives det juridiske ansvar, før det bliver nødvendigt.

Derefter er det nødvendigt at forholde sig til det internationale aspekt. Løsningen løser kun problemet, hvis der er konsensus omkring dens dekret. Specifikt er den afhængig af, at de store nationer anerkender den. Det inkluderer primært, men ikke udelukkende, Rusland, Kina og USA.

I dette henseende kan Danmark bidrage positivt. Ved at initiere begrebsafklarende processer eller foranledige oprettelsen af ekspertgrupper i eksempelvis FN, kan Danmark medvirke til at finde kompromisser, der er spiselige for stormagterne, og samtidigt mere substantielle end de relativt vage "control"- eller "judgement"-forslag.

Kilder

[1] NZ Herald, *'Impossible to defend': China goes rogue with new weapon*, 14. november 2019, https://www.nzherald.co.nz/world/news/article.cfm?c_id=2&objectid=12285008

[2] Towards Data Science, *The AI Arms Race in 2019*, 28. januar 2019, <https://towardsdatascience.com/the-ai-arms-race-in-2019-fdca07a086a7>

[3] War On The Rocks, *My Droneski Just Ate Your Ethics*, 10. august 2016, <https://warontherocks.com/2016/08/my-droneski-just-ate-your-ethics/>

[4] Campaign to Stop Killer Robots, *The Problem*, ingen dato, <https://www.stopkillerrobots.org/learn/#problem>

[5] Military Review, *Pros and Cons of Autonomous Weapons Systems*, Army University Press, Maj-Juni 2019, <https://www.armyupress.army.mil/Journals/Military-Review/English-Edition-Archives/May-June-2017/Pros-and-Cons-of-Autonomous-Weapons-Systems/>

[6] Time, *China and the U.S Are Fighting a Major Battle Over Killer Robots and the Future of AI*, 13. september 2019, <https://time.com/5673240/china-killer-robots-weapons/>

[7] Towards Data Science, *The AI Arms Race in 2019*, 28. januar 2019, <https://towardsdatascience.com/the-ai-arms-race-in-2019-fdca07a086a7>

[8] John Christman, *Autonomy in Moral and Political Philosophy*, The Stanford Encyclopedia of Philosophy, Spring 2018 Edition, <https://plato.stanford.edu/entries/autonomy-moral/>

[9] Wolff H. von Heinegg, Robert Frau & Tassilo Singer, *Dehumanization of Warfare*, Springer, 2018, s. 25.

[10] John Lewis, *The Case for Regulating Fully Autonomous Weapons*, Yale Law Journal, volume 124, nr. 4, januar-februar 2015. <https://www.yalelawjournal.org/comment/the-case-for-regulating-fully-autonomous-weapons>

Kilder

[11] Katrine Nørgaard & Søren Sjøgren, *Robotterne styrer! Militær teknopolitik og risikoledeelse i praksis*, Samfundslitteratur, 2019, s. 104.

[12] Katrine Nørgaard & Søren Sjøgren, *Robotterne styrer! Militær teknopolitik og risikoledeelse i praksis*, Samfundslitteratur, 2019, s. 100.

[13] U.S. Department of Defense, *Directive 3000.09: Autonomy in Weapons Systems*, 21. november 2012, s. 13, <https://www.hsdl.org/?abstract&did=726163>

[14] Diakonia, *Accountability for violations of International Humanitarian Law*, oktober 2019, <https://www.diakonia.se/globalassets/documents/ihl/ihl-resources-center/accountability-violations-of-international-humanitarian-law.pdf>

[15] American Red Cross, *International Humanitarian Law and Human Rights*, april 2011, https://www.redcross.org/content/dam/redcross/atg/PDF_s/Family___Holocaust_Tracing/IHL_HumanRights.pdf

[16] International Committee of the Red Cross, *A Guide to the Legal Review of New Weapons, Means and Methods of Warfare*, januar 2006, s. 9, <http://e-brief.icrc.org/wp-content/uploads/2016/09/12-A-Guide-to-the-Legal-Review-of-New-Weapons.pdf>

[17] Weapons Law Encyclopedia, *1980 Protocol on Incendiary Weapons*, 7. december 2015, <http://www.weaponslaw.org/instruments/1980-Protocol-on-Incendiary-Weapons>

[18] Katrine Nørgaard & Søren Sjøgren, *Robotterne styrer! Militær teknopolitik og risikoledeelse i praksis*, Samfundslitteratur, 2019, s. 145.

[19] International Committee of the Red Cross, *Weapons that may Cause Unnecessary Suffering or have Indiscriminate Effects*, 1973, s. 13, https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/RC-Weapons.pdf

[20] International Committee of the Red Cross, *Rule 1: The Principle of Distinction between Civilians and Combatants*, ingen dato, https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_rul_rule1

Kilder

- [21] Andrew P. Williams & Paul D. Scharre, *Autonomous Systems. Issues for Defence Policymakers*, oktober 2015, s. 120,
https://www.researchgate.net/publication/282338125_Autonomous_Systems_Issues_for_Defence_Policymakers
- [22] International Committee of the Red Cross, *Ethics and autonomous weapons systems: An ethical basis for human control?*, april 2018, s. 22,
<https://www.icrc.org/en/document/ethics-and-autonomous-weapon-systems-ethical-basis-human-control>
- [23] U.S. Department of Defense, *Directive 3000.09: Autonomy in Weapons Systems*, 21. november 2012, s. 2, <https://www.hsdl.org/?abstract&did=726163>
- [24] Martin Brochstedt Olsen, Morten Hetmar Vestergaard & Lars Bangert Struwe, *Grønland er af fundamental strategisk betydning for Danmark og USA*, november 2019, Atlantsammenslutningen, <http://atlant.dk/media/2054/atlant-brief-groenland-er-af-fundamental-strategisk-betydning-for-danmark-og-usa.pdf>

Forfatterne

Sebastian Nørgaard Llambías

Sebastian læser filosofi på Københavns Universitet. Han har særligt fokus på ny teknologi, autonomi og retsfilosofi. I

Atlantsammenslutningen har Sebastian blandt andet arbejdet med autonome våbensystemer, iransk strategisk kultur og argumentationsanalyse

Morten Hetmar Vestergaard

Morten er cand.soc. i *Global Studies* og har arbejdet på Institut for Strategi på Forsvarsakademiet. Han beskæftiger sig med kinesisk sikkerhedspolitik, geopolitiske forhold i Asien, stormagtsrivalisering og NATO. Morten laver desuden layout på og redigerer Atlant Brief.

Niels-Ole Mannerup

Niels-Ole er cand.jur. fra Københavns Universitet. Han er Atlantsammenslutningens sekretariatschef, men bidrager derudover med juridisk og militær faglig viden - bl.a. fra talrige udsendelser for forsvaret.

Lars Bangert Struwe

Lars er generalsekretær i Atlantsammenslutningen. Lars har arbejdet med strategi og sikkerhedspolitik i bl.a. Forsvarsministeriet, Center for Militære Studier og Forsvarskommandoen. Han har en ph.d. i historie og er cand. mag. i historie og statskundskab.

Atlantsammenslutningen

Atlantsammenslutningen er en sikkerhedspolitisk tænketank, der blev oprettet i 1950 som følge af Danmarks nyerhvervede medlemskab af NATO, hvor neutralitet blev ændret til alliancesamarbejde.

Denne nye udenrigspolitiske retning affødte et behov for at informere befolkningen om Danmarks nye internationale rolle, og resultatet blev oprettelsen af Atlantsammenslutningen.

Som uafhængig folkeoplysningsorganisation har Atlantsammenslutningen således haft til opgave at oplyse danskerne om sikkerheds-, forsvars- og udenrigspolitik i mere end 60 år.

Atlantsammenslutningen støttes af en årlig finanslovsbevilling via Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet.

*Atlantsammenslutningen
Roskildevej 28A
2000 Frederiksberg C
Tlf. 3059 1944
Mail: atlant@atlant.dk*

Læs mere på www.atlant.dk